

ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของตัวแบบแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกลอกสมบูรณ์

นางสาวศศิวิมล อิวสกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาขาสถิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถิติ ภาควิชาสถิติ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6803-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ECONOMIC – BASED EFFICIENCY OF RANDOMIZED COMPLETE BLOCK
DESIGN MODEL

Miss Sasiwimon Iwsakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science in Statistics

Department of Statistics

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6803-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของตัวแบบแผนการทดลองแบบ
สุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์

โดย

นางสาวศษิวิมล อิวสกุล

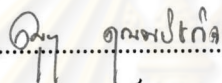
สาขาวิชา

สถิติ

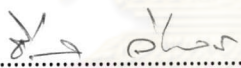
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล คุรงค์วัฒนา

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหาร
ศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณูชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร วีระถาวร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล คุรงค์วัฒนา)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. เสกสรร เกียรติสุไพบูรณ์)

ศยิวิมล อิวสกุล : ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของตัวแบบแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อก
 สมบูรณ์. (ECONOMIC – BASED EFFICIENCY OF RANDOMIZED COMPLETE BLOCK
 DESIGN MODEL) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.สุพล คุรงค์วัฒนา, 384 หน้า. ISBN 974-17-6803-6

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของแผนการทดลอง
 2 แผน คือ แผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์และแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์ โดยที่ตัว
 แบบมีรูปแบบดังนี้ $Y_{ij} = \mu + \tau_i + \beta_j + \varepsilon_{ij}$ เมื่อ $i = 1, 2, \dots, a$ และ $j = 1, 2, \dots, b$ โดยที่ Y_{ij} คือ ค่า
 สังเกตในบล็อกที่ j ที่ได้รับวิธีทดลองที่ i μ คือ ค่าเฉลี่ยของประชากร τ_i คือ อิทธิพลของวิธีทดลองที่ i
 β_j คือ อิทธิพลของบล็อกที่ j ε_{ij} คือ ความคลาดเคลื่อนของค่าสังเกตในบล็อกที่ j ที่ได้รับวิธีทดลองที่ i
 และ ε_{ij} มีการแจกแจงแบบปกติที่เป็นอิสระซึ่งกันและกันและมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 และความแปรปรวนเป็น σ^2 a
 แทนจำนวนวิธีทดลอง b แทน จำนวนบล็อก ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการจำลองข้อมูลจากเทคนิคมอนติคาร์โลด้วย
 โปรแกรม S-PLUS 2000 โดยกำหนดให้จำนวนวิธีทดลองที่ใช้ทดลองเท่ากับ 3 5 และ 7 จำนวนบล็อกเท่ากับ 3 5
 และ 7 และสัมประสิทธิ์ความแปรผันเท่ากับ 10% 20% และ 30% โดยที่ระดับนัยสำคัญที่ศึกษา คือ 0.01 และ
 0.05 กำหนดระดับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลอง คือ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการหาหน่วยทดลอง ค่าใช้จ่ายในการให้วิธี
 ทดลอง ค่าเสียโอกาสเมื่อปฏิเสธสิ่งที่เป็นอย่างจริง และค่าเสียโอกาสเมื่อยอมรับสิ่งที่ไม่จริง โดยให้แตกต่างกัน 2
 ระดับ คือ ต่ำ และสูง เกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของแผนการทดลอง คือ ค่า
 คาดหวังของค่าใช้จ่ายในการทดลอง ซึ่งมี 2 กรณี คือ เมื่อสมมติฐานว่างเป็นจริงและเมื่อสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง

ผลการศึกษาระบุได้ดังนี้

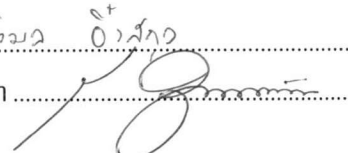
1. ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลอง เมื่อสมมติฐานว่างเป็นจริง

ทุกกรณีค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์น้อยกว่า
 แผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์

2. ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลอง เมื่อสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง

เมื่อความแตกต่างระหว่างอิทธิพลของวิธีทดลองแตกต่างกันน้อยและปานกลาง ทุกกรณีค่าคาดหวัง
 ของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์มีแนวโน้มที่จะน้อยกว่า
 แผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์ และเมื่อความแตกต่างระหว่างอิทธิพลของวิธีทดลองมีความแตกต่างกัน
 มาก ค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของทั้ง 2 แผนการทดลองจะมีค่าเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน

ภาควิชา สถิติ
 สาขาวิชา สถิติ
 ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติ ศยิวิมล อิวสกุล
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4582376026 : MAJOR STATISTICS

KEY WORD : RANDOMIZED COMPLETE BLOCK DESIGN/ COMPLETELY RANDOMIZED DESIGN
/ F-TEST / EXPECTATION COST OF EXPERIMENTAL DESIGN

SASIWIMON IWSAKUL : ECONOMIC-BASED EFFICIENCY OF RANDOMIZED COMPLETE
BLOCK DESIGN MODEL. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. SUPOL DURONGWATTANA,
Ph.D., 384 pp. ISBN 974-17-6803-6

The objective of this study is to compare the efficiency of two economic – based efficiency designs: Randomized Complete Block Design, and Completely Randomized Design. The Randomized Complete Block Design model is $Y_{ij} = \mu + \tau_i + \beta_j + \varepsilon_{ij}$ when $i = 1, 2, \dots, a$ and $j = 1, 2, \dots, b$ where Y_{ij} is the observation in j^{th} block for the ith treatment, μ is the grand mean, τ_i is the ith treatment, β_j is the jth block, and ε_{ij} is the random error of the observation in j^{th} block for the ith treatment and ε_{ij} is independently and normally distribution with mean 0 and variance σ^2 , a is the number of treatment, b is the number of block. To generate the data for this study, the Monte Carlo simulation technique is done using S-plus 2000 package. The number of treatments are specified at 3 5 and 7. The number of blocks are specified at 3 5 and 7. The coefficients of variation are specified at 10%, 20% and 30%. The significance levels are 0.01 and 0.05. The expectation costs of experimental design are cost of experimental unit, cost of treatment, and cost of opportunity when H_0 is accepted if H_0 is false and cost of opportunity when H_0 is rejected if H_0 is true. The expectation costs of experimental designs when null hypothesis is true and false are a measure for comparison for both designs.

The results of this study can be summarized as follows:

1. Expectation cost of experimental design when null hypothesis is true.

In all case, Completely Randomized Design gives expectation cost of experimental design less than Randomized Complete Block Design.

2. Expectation cost of experimental design when null hypothesis is false.

When the difference of treatment effects are less and medium, Randomized Complete Block Design gives the expectation cost less than Completely Randomized Design. When the difference of treatment effects is high, both designs give approximately the same expectation cost of experimental design.

Department Statistics Student's signature Sasiwimon Iwsakul
Field of study Statistics Advisor's signature
Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.สุพล คุรงค์วัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร วีระถาวร ในฐานะประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.เสกสรร เกียรติสุไพบุลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาสถิติ ที่ให้โอกาสทางการศึกษา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ซึ่งสนับสนุนด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ.....	7
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎี.....	9
2.1 แผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....	9
2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับแผนการทดลอง แบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....	10
2.3 การหาค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองสำหรับ แผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....	13
2.4 แผนการทดลองสุ่มตลอดสมบูรณ์.....	15
2.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับแผนการทดลอง แบบสุ่มตลอดสมบูรณ์.....	16
2.6 การหาค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองสำหรับแผนการทดลอง แบบสุ่มตลอดสมบูรณ์.....	19
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	22
3.1 การจำลองด้วยเทคนิคมอนติคาร์โล.....	22
3.2 แผนการดำเนินการวิจัย.....	23

	หน้า
3.3 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	24
3.4 แผนผังแสดงขั้นตอนการทำงาน.....	30
บทที่ 4 ผลการวิจัย	36
4.1 ผลการวิจัยของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแผนการทดลอง ที่ใช้ในการทดสอบ โดยการพิจารณาจากค่าสัดส่วน ของการปฏิเสธสมมติฐานว่าง.....	39
4.2 ผลการวิจัยของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแผนการทดลอง ที่ใช้ในการทดสอบ โดยการพิจารณาจากค่าอำนาจการทดสอบ.....	43
4.3 ผลการวิจัยของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ ของแผนการทดลอง เมื่อสมมติฐานว่างเป็นจริง โดยพิจารณา จากค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลอง.....	51
4.4 ผลการวิจัยของการเปรียบเทียบประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ ของแผนการทดลอง เมื่อสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง โดยพิจารณา จากค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลอง.....	70
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	199
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	200
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	202
รายการอ้างอิง.....	204
บรรณานุกรม.....	205
ภาคผนวก	206
ภาคผนวก ก.....	207
ภาคผนวก ข.....	352
ภาคผนวก ค.....	355
ภาคผนวก ง.....	358
ภาคผนวก จ.....	362
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	384

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	ลักษณะของข้อมูลจากแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....	10
2.2	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....	11
2.3	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานและความผิดพลาดในการทดสอบสมมติฐาน.....	13
2.4	แสดงลักษณะของข้อมูลจากแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์.....	16
2.5	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์.....	17
2.6	ผลการทดสอบสมมติฐานและความผิดพลาดในการทดสอบสมมติฐาน.....	19
4.1	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	40
4.2	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 และระดับนัยสำคัญ 0.05.....	40
4.3	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 5 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	41
4.4	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 5 และระดับนัยสำคัญ 0.05.....	41
4.5	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 7 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	42
4.6	แสดงการเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของการปฏิเสธสมมติฐานว่างของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 7 และระดับนัยสำคัญ 0.05.....	42
4.7	แสดงการเปรียบเทียบค่าอำนาจการทดสอบของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	45
4.8	เปรียบเทียบค่าอำนาจการทดสอบของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 และระดับนัยสำคัญ 0.05.....	46
4.9	แสดงการเปรียบเทียบค่าอำนาจการทดสอบของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 5 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	47
4.10	แสดงการเปรียบเทียบอำนาจการทดสอบของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 5 และระดับนัยสำคัญ 0.05.....	48
4.11	แสดงการเปรียบเทียบอำนาจการทดสอบของ CRD และ RCBD เมื่อจำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 7 และระดับนัยสำคัญ 0.01.....	49

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า
3.4.1	แสดงผังงานเกี่ยวกับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐศาสตร์ของแผนการทดลอง..... 31
3.4.2	แสดงผังงานสำหรับแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์.....33
3.4.3	แสดงผังงานสำหรับแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์..... 34
3.4.4	แสดงแผนผังการทำงานของโปรแกรมคำนวณค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายในการ ทดลองของแผนการทดลองแบบสุ่มตลอดสมบูรณ์และแผนการทดลอง แบบสุ่มตลอดในบล็อกสมบูรณ์..... 35
4.1	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 3 C.V.% = 10 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 74
4.2	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 3 C.V.% = 20 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 79
4.3	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 3 C.V.% = 30 และระดับนัยสำคัญ 0.01 84
4.4	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 5 C.V.% = 10 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 89
4.5	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 5 C.V.% = 20 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 94
4.6	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 5 C.V.% = 30 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 99
4.7	แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 3 จำนวนบล็อกเท่ากับ 7 C.V.% = 10 และระดับนัยสำคัญ 0.01..... 104

รูปที่	หน้า
4.53	
แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 7	
	จำนวนบล็อกเท่ากับ 7 C.V.% = 20 และระดับนัยสำคัญ 0.05..... 344
4.54	
แสดงการเปรียบเทียบค่าคาดหวังของค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทดลองของ CRD และ RCBD กรณีสมมติฐานว่างไม่เป็นจริง จำนวนวิธีทดลองเท่ากับ 7	
	จำนวนบล็อกเท่ากับ 7 C.V.% = 30 และระดับนัยสำคัญ 0.05..... 348

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย